

**BO‘LAJAK SHIFOKORLARDA KASBIY KOMPETENSIYANI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK
IMKONIYATLARI VA KARDIOLOGIYA TA’LIMIDAGI AHAMIYATI**

Kasimova Nixola Kadirovna

Andijon davlat tibbiyot instituti mustaqil tadqiqotchisi

***Annotatsiya:** Mazkur tezisda bo‘lajak shifokorlarda kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik va psixologik imkoniyatlari hamda ularning kardiologiya ta’limidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy tibbiyot ta’limida kasbiy kompetensiya nazariy bilim, amaliy ko‘nikma, klinik fikrlash, kommunikativ tayyorgarlik, mustaqil qaror qabul qilish va refleksiv yondashuvning uzviy birligi sifatida talqin etiladi. Shu bois “Kardiologiya” fanini o‘qitish jarayonida bo‘lajak shifokorlarning kasbiy shakllanishini ta’minlash faqat mazmuniy tayyorgarlik bilan emas, balki samarali pedagogik sharoitlar va ijobiy psixologik muhit yaratish bilan ham chambarchas bog‘liq. Tezisda muammoli ta’lim, klinik vaziyatlar tahlili, simulyatsion mashg‘ulotlar, interaktiv metodlar, refleksiv topshiriqlar, motivatsion yondashuv va emotsional barqarorlikni qo‘llab-quvvatlash kabi omillarning kasbiy kompetensiyani rivojlantirishdagi roli yoritilgan. Tadqiqot natijalari pedagogik-psixologik imkoniyatlardan kompleks foydalanish bo‘lajak shifokorlarning kardiologik tayyorgarligini va kasbiy faoliyatga tayyorligini oshirishini ko‘rsatadi.*

***Kalit so‘zlar:** bo‘lajak shifokorlar, kasbiy kompetensiya, pedagogik imkoniyatlar, psixologik imkoniyatlar, kardiologiya ta’limi, klinik fikrlash, motivatsiya, refleksiya, tibbiy ta’lim.*

Kirish. Bugungi kunda tibbiyot ta’limi oldida turgan muhim vazifalardan biri bo‘lajak shifokorlarni kelajakdagi kasbiy faoliyatga puxta tayyorlash, ularda klinik vaziyatlarni tahlil qila olish, to‘g‘ri tashxis qo‘yish, bemor bilan samarali muloqot olib borish va mas’uliyatli qaror qabul qilish kompetensiyalarini shakllantirishdan iborat. Bu jarayonda klinik fanlar, ayniqsa “Kardiologiya” alohida

o‘rin tutadi. Chunki yurak-qon tomir tizimi kasalliklari bilan bog‘liq klinik holatlar talabalardan chuqur nazariy bilim, kuchli tahliliy fikrlash, kuzatuvchanlik, tezkor baholash va amaliy harakatlarni talab etadi.

Shu bilan birga, bo‘lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyasi faqat bilim hajmi bilan emas, balki ularning shaxsiy va psixologik tayyorgarligi bilan ham belgilanadi. Talabaning ichki motivatsiyasi, kasbga qiziqishi, emotsional barqarorligi, o‘ziga ishonchi, refleksiv qobiliyati va o‘z ustida ishlashga tayyorligi uning kasbiy o‘shida muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli kardiologiya ta’limida kasbiy kompetensiyani rivojlantirish masalasini pedagogik va psixologik imkoniyatlar birligida o‘rganish zarur hisoblanadi.

Mazkur tezisning maqsadi bo‘lajak shifokorlarda kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik-psixologik imkoniyatlarini aniqlash va ularning kardiologiya ta’limidagi ahamiyatini yoritishdan iborat.

Materiallar va metodlar. Tadqiqot nazariy tahlil, qiyosiy yondashuv, pedagogik kuzatuv va umumlashtirish metodlari asosida amalga oshirildi. Tibbiy ta’lim metodikasi, kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, klinik fikrlash, motivatsiya va refleksiya masalalariga bag‘ishlangan ilmiy-pedagogik hamda psixologik manbalar o‘rganildi. Kardiologiya ta’limida qo‘llaniladigan interaktiv metodlar, klinik vaziyatli topshiriqlar, simulyatsion yondashuvlar va muammoli ta’lim shakllarining didaktik imkoniyatlari tahlil qilindi. Shuningdek, psixologik omillar sifatida talabaning kasbga munosabati, ichki motivatsiyasi, stressga bardoshlilik, o‘zini baholash qobiliyati va refleksiv tayyorgarligi alohida ko‘rib chiqildi.

Metodologik jihatdan tadqiqot kompetensiyaviy, faoliyatga yo‘naltirilgan, integrativ, shaxsga yo‘naltirilgan va refleksiv yondashuvlarga tayandi. Mazkur yondashuvlar asosida pedagogik va psixologik imkoniyatlarning o‘zaro bog‘liqligi hamda kardiologiya ta’limidagi amaliy ahamiyati tizimli ravishda tahlil etildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bo‘lajak shifokorlarda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish uchun pedagogik imkoniyatlar bir necha muhim yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi. Avvalo, o‘quv jarayonini klinik amaliyotga

yaqinlashtirish katta didaktik samara beradi. “Kardiologiya” fanini o‘qitishda klinik holatlar tahlili, EKG natijalarini sharhlash, sindromlarni farqlash, differensial tashxisga oid topshiriqlar va simulyatsion mashg‘ulotlar talabanning kasbiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv talabanning bilimni yodlab olish emas, balki uni amaliy vaziyatda qo‘llash qobiliyatini shakllantiradi.

Ikkinchidan, interaktiv metodlar pedagogik imkoniyatlarning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘ladi. Guruhlarda ishlash, muammoli savollar, klinik muhokamalar, debat va reflektiv tahlil usullari talabalarda mustaqil fikrlash, o‘z nuqtai nazarini asoslash va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, kardiologik mavzularda klinik qaror qabul qilish ketma-ketligini izohlash va turli tashxisiy variantlarni solishtirish kasbiy kompetensiyaning shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Psixologik imkoniyatlar esa talabanning ichki resurslarini faollashtirish orqali kasbiy tayyorgarlikni kuchaytiradi. Tadqiqotda ichki motivatsiya, kasbga qiziqish, o‘ziga ishonch va emotsional barqarorlik kasbiy kompetensiyaning rivojlanishida hal qiluvchi omillar ekanligi aniqlandi. Kardiologik tayyorgarlik murakkab klinik tushunchalar va mas’uliyatli qarorlar bilan bog‘liq bo‘lgani sababli, talabanning psixologik tayyorgarligi uning o‘quv natijalariga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Masalan, stressli vaziyatda klinik ma’lumotlarni tahlil qilish, xatodan saboq chiqarish va keyingi faoliyatni to‘g‘rilash reflektiv psixologik tayyorgarlik orqali mustahkamlanadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalarida pedagogik va psixologik imkoniyatlar o‘zaro uyg‘unlikda eng yuqori samarani berishi kuzatildi. Yaxshi tashkil etilgan interaktiv va amaliyotga yo‘naltirilgan ta’lim muhiti talabanning qiziqishini oshiradi, ijobiy psixologik qo‘llab-quvvatlash esa uning o‘z imkoniyatlarini namoyon etishiga yordam beradi. Natijada bo‘lajak shifokorda nazariy tayyorgarlik, amaliy harakat, muloqot, klinik fikrlash va kasbiy refleksiya bir butun tizim sifatida shakllanadi.

Muhokama. Olingan natijalar bo‘lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda an’anaviy, faqat ma’ruza va axborot uzatishga

asoslangan ta'limning imkoniyatlari cheklanganligini ko'rsatadi. Ayniqsa, "Kardiologiya" kabi klinik fanlarda kasbiy tayyorgarlik ko'proq tahliliy yondashuv, real klinik vaziyatlarni modellashtirish, mustaqil qaror qabul qilish va amaliy fikrlashni talab etadi. Shu sababli pedagogik imkoniyatlar mazmunan klinik yo'naltirilgan, metodik jihatdan interaktiv, tashkiliy jihatdan faol ishtirokni rag'batlantiruvchi bo'lishi kerak.

Psixologik imkoniyatlarning ahamiyati shundaki, ular ta'lim natijalarining ichki mexanizmlarini belgilaydi. Talabaning kasbga nisbatan ijobiy motivatsiyasi bo'lmasa, hatto kuchli o'quv mazmuni ham yetarli natija bermasligi mumkin. Shuningdek, o'ziga ishonchsizlik, emotsional zo'riqish yoki refleksiyaning sustligi klinik qaror qabul qilish jarayoniga salbiy ta'sir qiladi. Demak, ta'limni samarali tashkil etish uchun pedagogik va psixologik omillarni alohida emas, balki integratsiyalashgan holda ko'rib chiqish zarur.

Kardiologiya ta'limining o'ziga xosligi shundaki, u bo'lajak shifokordan bir vaqtning o'zida bilim, tafakkur, aniqlik, mas'uliyat va kommunikativ tayyorgarlikni talab etadi. Shu bois bu fan doirasida yaratiladigan pedagogik muhit talabaning nafaqat aqliy, balki shaxsiy va emotsional rivojlanishiga ham xizmat qilishi kerak. Aynan shunday yondashuv kasbiy kompetensiyani to'laqonli shakllantirish imkonini beradi.

Xulosa.

Bo'lajak shifokorlarda kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning samaradorligi pedagogik va psixologik imkoniyatlardan maqsadli hamda uyg'un foydalanishga bog'liq. "Kardiologiya" fanini o'qitishda klinik vaziyatlar tahlili, simulyatsion mashg'ulotlar, interaktiv metodlar, reflektiv topshiriqlar va kompetensiyaviy baholash usullari pedagogik jihatdan muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, talabaning motivatsiyasi, emotsional barqarorligi, o'ziga ishonchi va reflektiv qobiliyati psixologik tayanch sifatida kasbiy shakllanishni kuchaytiradi. Demak, pedagogik-psixologik imkoniyatlardan kompleks foydalanish kardiologiya ta'limining samaradorligini oshirishga, bo'lajak shifokorlarning klinik fikrlashini rivojlantirishga va ularning kasbiy faoliyatga tayyorgarligini mustahkamlashga

xizmat qiladi.

REFERENCES:

1. Rustamov M. Use Of Modern Methods In Teaching “Information Technology” In Medical Education // *Science And Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. A7. – Pp. 30–33.
2. Rustamov M. Improving The Methodology Of Teaching The Subject “Information Technologies And Modeling Of Technological Processes” In An Innovative Educational Environment // *Science And Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. B7. – Pp. 58–61.
3. Rustamov M. Teaching computer science in higher education: problems and solutions: the rapid development of information and communication technologies in our country is due to state support // *Архив Исследований*. – 2020. – P. 5.
4. Rustamov M. Enhance students' knowledge and skills with multimedia tools in an innovative educational environment // *Science And Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – Pp. 43–45.
5. Rustamov M. Tibbiy ta'limda innovatsion ta'lim metodlari va ta'lim vositalaridan foydalanishning afzalliklari (Axborot Texnologiyalari Va Jarayonlarni Matematik Modellashtirish Faniga Tadbiqi Misolida) // *News Of The NuuZ*. – 2024. – Vol. 1. – No. 1.5.1. – Pp. 197–199.
6. Rustamov M. M. Enhancing medical education through virtual reality: innovative methods and practices // *Лучшие интеллектуальные исследования*. – (publication year not specified).
7. Ma'mirjon qizi Teshaboyeva, Gulmira. "Biofizika fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik dasturiy vositalardan foydalanish." *Ustozlar uchun* 83.1 (2025): 88-91.
8. Ma'mirjon qizi Teshaboyeva, Gulmira. "Biofizika fanida simulyatsion va vr texnologiyalaridan foydalanish." *Ustozlar uchun* 83.1 (2025): 92-94.
9. O'rmonovna X. X. Teaching methodology of information technologies and mathematical modeling of processes based on a creative approach // *образование наука и инновационные идеи в мире*. – 2025. – Т. 82. – №. 2. – С. 71-76.

10. Temirova Z. A. et al. THE USE OF DISTANCE LEARNING IN MEDICAL EDUCATION //Экономика и социум. – 2023. – №. 11 (114)-1. – С. 424-426.
11. Temirova Z. A. et al. IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATICS TO FOREIGN STUDENTS //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-2. – С. 513-515.
12. O'rmonovna X. X. MODERN TEACHING REQUIREMENTS OF THE SUBJECT "INFORMATION TECHNOLOGY IN MEDICINE" //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2025. – Т. 82. – №. 2. – С. 98-102.
- 13.** O'rmonovna X. X. TEACHING METHODOLOGY OF INFORMATION TECHNOLOGIES AND MATHEMATICAL MODELING OF PROCESSES BASED ON A CREATIVE APPROACH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2025. – Т. 82. – №. 2. – С. 71-76.